

KORKOMERKIT HEPREALAISessa RAAMATUSSA

Johanan Ben-Israel 5769 — יוחנן בן-ישראל ה'תשס"ט

Vuorilinnan Opintokeskus – <http://www.metzudah.com>
Copyright © Johanan Ben-Israel 2009

Päivitetty 04.02.2009

KORKOMERKEILLÄ OSOITETAAN

1. Jakeen lauseopillinen hierarkia, joka ilmaisee sanojen väliset suhteet
2. Sanan pääpainollinen tavu (yleensä, mutta ei aina)
3. Tekstin perinteisessä resitoinnissa käytetyt soinnut, näin korkomerkit toimivat nuottimerkkeinä

Tässä esityksessä keskityn vain kahteen ensimmäiseen, siis korkomerkkien kieliopillisiin tehtäviin heprealaisen Raamatun tekstissä. Masoreettisten merkkien historiasta voit lukea kirjoituksesta HEPREALAISEN RAAMATUN LUKUTRADITION POIKKEUKSET.

I. YLEISET MASOREETTISET KORKOMERKIT

Korkomerkit heprealaisen Raamatun 21 kirjassa (kaikki muut kirjat paitsi *Psalmit*, *Job* ja *Sananlaskut*, joissa on toisenlainen 'runollinen' korkomerkkijärjestelmä, niistä katso kohta II.).

1. JAKAVAT KORKOMERKIT: 'erottajat' tai 'herrat' (mafsīqîm) 1 – 18

Jakavat merkit ilmaisevat jakeen sisäisen rakenteen jakaen sen pieniin osiin, kunnes koko jae on jaettu sanoihin ja sanayhdistelmiin. Suurimmat erottajat jakavat jakeen ensin pääosiin ja pienemmät erottajat jakavat puolestaan ne pienempiin osiin. Jakeen jakaminen aloitetaan aina suurimmasta jakavasta merkistä (pienin numero) ja siirrytään siitä pienempiin erottajiin päin. Pausamerkit ja vahvasti jakavat merkit vastaavat usein muiden kielten välimerkkejä. Pausamerkkiin (joskus myös muuhun vahvasti jakavaan merkkiin) liittyvä sana on aina erityisessä pausamuodossa ja sen jälkeen tekstin resitoimisessa seuraa lyhyt tauko.

Pausamerkit: 'suurimmat erottajat' tai 'keisarit' (vastaavat aina välimerkkejä)

- 1 דָּבָר: סְלִיּוּק – *sillûq*: Pausamerkki, joka on aina jakeen lopussa ennen *sōf pāsûq* -välimerkkiä (32). Vastaa lähinnä pistettä, joskus pilkkua tai puolipistettä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun. (Myös sanan sivupainoa merkitään *sillûqin* näköisellä *mēteḡillā* 28).
- 2 דָּבָר 2: אֲתָנָח – *ʾatnâḥ*: Pausamerkki, joka on jakeen 'huippukohdassa' jakaen jakeen kahteen osaan. Vastaa lähinnä pilkkua tai puolipistettä, joskus pistettä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun. Useimmat Raamatun jakeet on jaettu *ʾatnâḥilla* kahteen virkkeeseen tai lauseeseen, jotka saattavat vielä jakautua pienempiin lauseisiin.

Vahvasti jakavat merkit: 'suuret erottajat' tai 'kuninkaat' (vastaavat usein välimerkkejä)

- 3 דָּבָר 3: סְגוּלָּתָא – *seḡoltâ*: Vahvasti jakava. Käytetään jakamaan jakeen ensimmäinen osa kahtia, siis *seḡoltâ* on aina jakeen alkupuolella ennen *ʾatnâḥia*. Vastaa lähinnä pilkkua, kaksoispistettä tai puolipistettä, sana on usein pausamuodossa. Merkitään sanan loppuun eikä näin osoita sanan painoa.
- 4 דָּבָר 4: שְׁלֶשֶׁלֶת – *šalšēlet*: Vahvasti jakava. Kieliopillisesti saman arvoinen kuin *seḡoltâ*, mutta

sen resitointi poikkeaa, sana on usein pausamuodossa. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun. Merkkiin liittyy *pāsêq* -taukomerkki (29).

- דָּבָר 5: זָקַף קָטוֹן – *zāqêf qāṭôn*: Vahvasti, pilkun tai joskus kaksoispisteen tavoin, jakava merkki, joka voi myös toistua, esimerkiksi luetteloissa. Voi olla lyhyessä jakeessa pääjakajana kun siinä ei ole selvästi toisistaan erottuvia virkkeitä, jolloin ^ʔ*atnâh*a (2) ei voi käyttää, ja silloin sana on usein pausamuodossa. *zāqêf qāṭôn*ia käytetään tekstissä erittäin paljon. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 6: זָקַף גְּדוֹל – *zāqêf gādôl*: Vahvasti jakava. Käytetään lähinnä vain ‘yhdessä sanan fraaseissa’, jolloin vastaa pilkkua tai kaksoispistettä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 7: רְבִיעַ – *r^evî^{ak}*: Melko vahvasti jakava, mutta ei välttämättä vastaa välimerkkejä, kuitenkin usein vastaa lähinnä pilkkua tai kaksoispistettä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 8: מְפָחָא – *ijfâ*: Melko vahvasti jakava, mutta ei yleensä vastaa välimerkkejä. Sitä käytetään usein ennen pausamerkkiä (1 *sillûq* ja 2 ^ʔ*atnâh*) ja sitä edeltää tai seuraa useinmiten *mēr^ekâ* (21). Voi olla lyhyessä jakeessa pääjakajana kun siinä ei ole selvästi toisistaan erottuvia lauseita, jolloin ^ʔ*atnâh*ia tai *zāqêf qāṭôn*ia ei voida käyttää. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.

Heikosti jakavat merkit: ‘pienet erottajat’ tai ‘herttuat’ (eivät yleensä vastaa välimerkkejä)

- דָּבָר 9: זָרְקָא – *zarqâ*: Melko heikosti jakava merkki jakeen alkupuolella ennen vahvasti jakavaa *s^egôltâa* (3). Merkitään sanan loppuun eikä näin osoita sanan painoa.
- דָּבָר 10: מְלֵךְ, פֶּשְׁטָא – *paštâ*: Melko heikosti jakava, sitä edeltää usein *mahpâk* (20). Osoittaa sanan pääpainollisen tavun, ja jos se on jokin muu kuin viimeinen tavu, niin merkitään kaksi kertaa, jolloin ensimmäinen osoittaa painon. Huomaa, että *paštâ* merkitään konsonantin vasempaan kulmaan erotukseksi ^ʔ*azlâ*sta ja *qadmâ*sta (24a ja 24b).
- דָּבָר 11: מְלֵךְ, יְתִיב – *jeṭîv*: Heikosti jakava. Kielipiillisesti saman arvoinen kuin *paštâ*, mutta sen resitointi poikkeaa. Saman näköinen kuin *mahpâk* (20), mutta ei koskaan käytetä ennen *paštâ*a. Merkitään sanan alkuun eikä näin osoita sanan painoa (toisin kuin *mahpâk*, joka osoittaa painon).
- דָּבָר 12: תְּבִיר – *t^evîr*: Heikosti jakava. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun. Merkkiin kuuluvaa pistettä ei saa sekoittaa *hîreq*-vokaalimerkkiin.

Hyvin heikosti jakavat merkit: ‘pienimmät erottajat’ tai ‘lähettiläät’ (eivät vastaa välimerkkejä)

- דָּבָר 13: גֶּרֶשׁ – *géréš*: Hyvin heikosti jakava, sitä edeltää usein *qadmâ* (24b). Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 14: גַּרְשָׁיִם – *garšájim*: Hyvin heikosti jakava. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 15: פֶּזֶר – *pāzêr*: Hyvin heikosti jakava. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 16: קַרְנֵי פָּרָה – *qarnê fārâ*: Hyvin heikosti jakava. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 17: תְּלִישָׁא גְּדוֹלָה – *t^elišâ g^edôlâ*: Hyvin heikosti jakava. Merkitään sanan alkuun eikä näin osoita sanan painoa.

- 18 | דָּבָר | לְגַרְמֵהּ – *légarmêh*: Hyvin heikosti jakava, sitä edeltää tai seuraa usein *r^evî^{ak}* (7).
Osoittaa sanan pääpainollisen tavun. Merkkiin liittyy *pāsêq*-taukomerkki (29).

2. YHDISTÄVÄT KORKOMERKIT: ‘palvelijat’ (palvelevat edellisiä ‘herroja’) 19 – 27

Seuraavat merkit yhdistävät sanan kiinteästi seuraavaan sanaan ja näin ne osoittavat vahvoja sanaliittoja, eikä niillä ole juurikaan kieliopillista eroa keskenään. Merkkien varsinaiset erot liittyvät lähinnä tekstin oikeaan resitoimiseen. Yhdistävä merkki muodostaa usein parin jonkin jakavan merkin kanssa (21 *mēr^ekâ* – 8 *ṭifhâ*, 20 *mahpâk* – 10 *paštâ* ja 24b *qadmâ* – 13 *géréš*).

Genetiivirakenteen *status constructus* -muotoisessa sanassa, joka on välittömästi ennen genetiiviä, käytetään yleensä aina jotakin yhdistävää merkkiä, yleisimmin listan kolmea ensimmäistä (19 *mūnâh*, 20 *mahpâk* tai 21 *mēr^ekâ*). Ne ovat muutenkin kaikista yleisimmät yhdistävät korkomerkit tekstissä.

- 19 דָּבָר | מוֹנֵה – *mūnâh*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- 20 דָּבָר | מַהְפָּךְ – *mahpâk*: Yhdistävä. Käytetään usein ennen *paštâa* (10), vertaa *j^eṭîv* (11), joka ei ole koskaan ennen *paštâa*. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun (eroten siten *j^eṭîvistä*).
- 21 דָּבָר | מֵרְכָא – *mēr^ekâ*: Yhdistävä. Käytetään usein ennen *ṭifhâa* (8) tai pausamerkkiä (1 *sillûq* ja 2 *atnâh*). Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- 22 דָּבָר | מֵרְכָא כְּפֻלָּה – *mēr^ekâ k^efūlâ*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- 23 דָּבָר | דַּרְגָּא – *dargâ*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- 24a דָּבָר | אַזְלָא – *azlâ*: Yhdistävä. Käytetään usein ennen *géréšia* (13), jolloin se on nimeltään:
- 24b דָּבָר | קַדְמָא – *qadmâ*: Osoittavat sanan pääpainollisen tavun.
- 25 דָּבָר | תְּלִישָׁא קְטַנָּה – *t^elišā q^eṭannâ*: Yhdistävä. Merkitään sanan loppuun eikä näin osoita sanan painoa.
- 26 דָּבָר | גַּלְגַּל – *galgâl*: Yhdistävä. Todella harvinainen (katso 4. Moos. 35:5 ja Ester 7:9).
- 27 דָּבָר | מַאֲיֵלָא – *mājelâ* (= *ṭifhâ* + *maqqêf* + *atnâh*): Yhdistävä. Todella harvinainen (katso 1. Moos. 8:18).

3. MUITA MASOREETTISIA MERKKEJÄ

Raamatun tekstiin liittyy myös muita maroreettisia merkkejä, joilla on tärkeä tehtävä niin oikean lukemisen kuin tekstin ymmärtämisenkin kannalta. Nämä merkit koskevat kumpaakin korkomerkkijärjestelmää. Seuraavien yleisten merkkien lisäksi tunnetaan myös joitakin hyvin harvinaisia merkkejä, joita ei käsitellä tässä yleisluontoisessa esityksessä.

- 28 דָּבָר | שְׂמֵרָה, מְחֵנִי – *méteḡ*: Sivupainon merkki ennen sanan (tai painotuksellisen kokonaisuuden) pääpainoa. (*méteḡ* on saman näköinen kuin jakeen viimeisen sanan pausamerkki *sillûq* (1), jonka jälkeen on kuitenkin aina *sōf pāsûq* -välimerkki 32). Sivupainon merkkinä *méteḡiä* käytetään seuraavasti:

- a. Toisella tavulla ennen sanan pääpainollista tavua, jos tämä tavu on avoin (הָאָדָם > *hāʾādām*), mutta jos se on suljettu, on sivupaino kauempana pääpainosta (וּמְחֵלְבֵהֶן > *ūmēhēlvēhén*). (Avoin tavu päättyy vokaaliin ja suljettu tavu konsonanttiin).
- b. Pitkässä tavussa ennen liikkuvaa *š^ewāa* (*mobiili-š^ewā*), jota seuraa sanan pääpaino (שְׁמֶרָה > *šām^erā*), jolloin myös *š^ewā* lausutaan.
- c. Avoimessa tavussa, jota seuraa *ḥātêf*-vokaali (צִעֲקִים > *šō^{ca}qîm*).
- d. Erottaa pitkän *i*-äänteen lyhyestä (יִרְאִי > *jīr^eʾû*), joskus myös pitkän *e*-äänteen.
- 29 א פְּסִקַּי – *pāsêq*: Taukomerkki, jolla erotetaan *légarmêh* (18) ja *mūnâḥ* (19) toisistaan, sekä lisäksi *šalšēlet* (4). Käytetään myös Jumalan Nimien jälkeen sekä samanlaisten sanojen välissä, ja yleensä silloin kun resitoinnissa halutaan kiinnittää erityistä huomiota johonkin sanaan, jota ei saa lukea kiinni seuraavaan sanaan.
  - 30 רָפָה: רָפָה – *rāfê*: Ilmaisee yleensä jonkin *dāgêš*-pisteen poikkeuksellisen käytön tai puuttumisen ja tämän vuoksi kirjaimen erilaisen ääntämisen tässä yhteydessä. Kuitenkin *rāfê*n käyttö on hyvin harvinaista useimmissa painetuissa tekstilaitoksissa lukuunottamatta joitakin ns. Rabbiinisia Raamattuja. Katso esimerkiksi 2. Moos. 20:13-15, 5. Moos. 5:17-19 ja Sakarja 5:11 (*Biblia Hebraica Stuttgartensia*).
  - 31 מִקְרֵי – *maqqêf*: Yhdysviiva, jolla yhteen liitetyt sanat muodostavat painotuksellisen kokonaisuuden, jossa on vain yksi korkomerkki (כֹּל-אָדָם > *kol-ʾādām*), lukuunottamatta sivupainoa *méteḡ* (28), jos sellainen on.
  - 32 סוּף פְּסוּקַי – *sōf pāsûq*: Välimerkki, jolla erotetaan Raamatun jakeet toisistaan.

II. RUNOLLISET MASOREETTISET KORKOMERKIT

Korkomerkit heprealaisen Raamatun kolmessa kirjassa (*Psalmit*, *Job* ja *Sananlaskut*).

1. JAKAVAT KORKOMERKIT: 'erottajat' tai 'herrat' (*mafsīqîm*) 1 – 12

Pausamerkit: 'suurimmat erottajat' tai 'keisarit' (vastaavat aina välimerkkejä)

- 1 סִלּוּקַי – *sillûq*: Pausamerkki, joka on aina jakeen lopussa ennen *sōf pāsûq* -välimerkkiä (32). Vastaa lähinnä pistettä, joskus pilkkua tai puolipistettä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun. (Myös sanan sivupainoa merkitään *sillûq*in näköisellä *méteḡ*illä 28).
- 2 עוֹלָה וַיּוֹרֵד – *ʿōlê w^ejōrêd*: Pausamerkki, joka on jakeen 'huippukohdassa' jakaen jakeen kahteen osaan. Vastaa lähinnä pilkkua tai puolipistettä, joskus pistettä. *jōrêd* osoittaa sanan pääpainollisen tavun. Jos sana on lyhyt, *ʿōlê* voi olla jo edellisessä sanassa.
- 3 אֲתַנְּחָה – *ʾatnâḥ*: Pausamerkki, jota käytetään *ʿōlê w^ejōrêd*in jälkeen jakamaan jakeen loppu kahteen osaan. Jos *ʿōlê w^ejōrêd* puuttuu, toimii jakeen pääjakajana. Vastaa lähinnä pilkkua tai puolipistettä, joskus pistettä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.

Vahvasti jakavat merkit: ‘suuret erottajat’ tai ‘kuninkaat’ (vastaavat usein välimerkkejä)

- דָּבָר 4: רְבִיעַ גְּדוֹלָה – *r^evî^{ac} gādôl*: Vahvasti jakava, käytetään toisinaan kuin pilkkua, mutta ei välttämättä vastaa mitään välimerkkiä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 5: רְבִיעַ מוֹנָרֶשׁ – *r^evî^{ac} mūgrâš*: Vahvasti jakava, käytetään toisinaan kuin pilkkua, mutta ei välttämättä vastaa mitään välimerkkiä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 6: שְׁלֹשֶׁת גְּדוֹלָה – *šalsélet g^edôlâ*: Vahvasti jakava, käytetään toisinaan kuin pilkkua, mutta ei välttämättä vastaa mitään välimerkkiä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.

Heikosti jakavat merkit: ‘pienet erottajat’ tai ‘herttuat’ (eivät yleensä vastaa välimerkkejä)

- דָּבָר 7: זַרְקָא – *zarqâ*: Heikosti jakava, käytetään joskus pilkun tavoin. Merkitään sanan loppuun eikä näin osoita sanan painoa.
- דָּבָר 8: רְבִיעַ קָטוֹן – *r^evî^{ac} qâton*: Heikosti jakava, käytetään joskus pilkun tavoin. Esiintyy םֶלֶה *w^ejôrêd*in jälkeen. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 9: דְּחִי – *d^ehî*: Heikosti jakava, käytetään joskus pilkun tavoin. Merkitään sanan alkuun eikä näin osoita sanan painoa.

Hyvin heikosti jakavat merkit: ‘pienimmät erottajat’ tai ‘lähettiläät’ (eivät vastaa välimerkkejä)

- דָּבָר 10: פָּזֵר – *pāzêr*: Hyvin heikosti jakava, ei vastaa välimerkkejä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 11: מַהֲפָךְ לְגַרְמָה – *mahpâk l^egarmêh*: Hyvin heikosti jakava, ei vastaa välimerkkejä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 12: אֲזֵלָא לְגַרְמָה – *ʿazlâ l^egarmêh*: Hyvin heikosti jakava, ei vastaa välimerkkejä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.

2. YHDISTÄVÄT KORKOMERKIT: ‘palvelijat’ (palvelevat edellisiä ‘herroja’) 19 – 27

- דָּבָר 13: מוֹנָה – *mūnâh*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 14: מֵרְכָא – *mē^rekâ*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 15: עֵלוּי – *illûj*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 16: טַרְחָא – *tarhâ*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 17: גַּלְגָּל – *galgâl*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 18: מַהֲפָךְ – *mahpâk*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 19: אֲזֵלָא – *ʿazlâ*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 20: שְׁלֹשֶׁת קָטוֹנָה – *šalsélet q^etannâ*: Yhdistävä. Osoittaa sanan pääpainollisen tavun.
- דָּבָר 21: צִנּוֹר – *šinnôr*: Resitointimerkki, jota käytetään avoimessa tavussa ennen *mē^rekâa* ja *mahpâkia*. Ei osoita sanan pääpainollista tavua, senhän osoittaa *mē^rekâ* tai *mahpâk*.

III. HUOMIO!

Merkkien numerointi vastaa pääosin *Biblia Hebraica Stuttgartensia* -teoksessa käytettyjä numeroita (*Tabula Accentuum* -liuska kirjan välissä). Monissa Raamatun laitoksissa jotkin korkomerkit ovat hieman eri muotoisia kuin *Biblia Hebraica*ssa, jota tämä esitys seuraa.

Korkomerkkien käyttöön liittyy paljon erilaisia hienouksia ja ne aiheuttavat monenlaisia poikkeuksia esimerkiksi *dāgêš*-pisteissä sanan alussa. Tässä varsin yleisluontoisessa esityksessä näihin hienouksiin ei ole mahdollisuutta puuttua yksityiskohtaisesti.

Vastaan mielelläni palautteeseen ja kysymyksiin sähköpostin välityksellä.

IV. TÄRKEIMMÄT LÄHTEET

Har-Zahav, Tzvi (HEPREAN KIELIOPPI, 6-osainen):

Tel-Aviv, Israel 1956, הר־זָהָב, צְבִי: דְּקָדוּק הַלְשׁוֹן הָעִבְרִית. הוצאת מחברות לספרות. תל-אביב ישראל

Kautzsch, E. (toim.): GESENIUS' HEBREW GRAMMAR. Clarendon Press, Oxford, Englanti 1910. 2. laajennettu englanninkielinen painos.

Joitakin internet-sivustoja.

V. ESIMERKKEJÄ

Jesaja 1:1

יְשַׁעְיָהוּ א, א

1 2 5 5 10
2 8 5 19 5 19 10
א חֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן-אָמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה עַל-יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
, Jerusalemille ja Juudalle , näki jonka , Aamoksen poijan Jesajan Näky

1 8 12 23 24
1 21 8 21 12 23 24
בִּימֵי עֲזִיָּהוּ יוֹתָם אַחַז יְחִזְקִיָּהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה:
, Juudan kuninkaiden Hiskian Aahaan Jootamin Ussian päivinä

Jesaja 1:2

יְשַׁעְיָהוּ א, ב

1 2 5 10 20
2 8 21 5 19 10 20
ב שָׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהֶאֱזִינִי אֶרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֶּר
, puhui HERRA sillä , maa korviisi ota ja taivaat Kuulkaa

1 5 10
1 21 8 5 19 10
ג בָּנִים גִּדְּלָתִי וְרוֹמְמָתִי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִּי:
, minusta luopuivat he ja , korotin ja kasvatin Lapsia

Jesaja 1:3

יְשַׁעְיָהוּ א, ג

1 5 10 2 8 5 10 21
1 21 8 5 19 10 2 19 8 5 10 21
ד יָדַע שׁוֹר קָנָהוּ וַחֲמֹר אֲבוּס בְּעַלְיוֹ יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבוּנָן:
, ymmärtänyt ei kansani , tuntenut ei Israel , isäntänsä seimen aasi ja , omistajansa härkä Tunki

1 2 5 5 7 18
 2 8 5 19 5 19 11 7 19
 ה הוי | גוי חטא עם כבד עון זרע מרעים פנים משחיתים
 . kelvottomia lapsia , pahantekijöiden siemen , rikoksen raskaan kansa , syntiä- pakana- Voi
 . taaksepäin kääntyivät , Israelin Pyhää pilkkasivat , HERRAN Hylkäsivät
 . tekevä kansa

עזבו את־יהוה נאצו את־קדוש ישראל נזרו אחור:

. taaksepäin kääntyivät , Israelin Pyhää pilkkasivat , HERRAN Hylkäsivät

1 2 8 12 21 19
 1 8 5 19 2 19 8 12 21 19
 ה על מה תכו עוד תוסיפו סרה כל־ראש לחלי וכל־לבב דוי:
 . sairas sydän koko ja , kipeäksi pää Koko ? luopumusta jatkatte , vielä lyötäisiin Mihin

1 2 5 10 20
 2 19 8 21 5 19 10 20
 ו מפך־רגל ועד־ראש אין־בו מתם פצע וחרבורה ומכה טריה
 . raadeltua lyöntiä ja mustelmaa ja haavaa , tervettä hänessä ei päähän asti ja jalan Pohjasta

לא־זרו ולא חפשו ולא רככה בשמן:

. öljyssä pehmitetty eikä (ja) sidottu eikä (ja) puserrettu ei

1 2 5 19
 2 19 8 5 19
 ז ארצכם שממה עריכם שרפות אש
 . tulen poltetut kaupunkinsa , autio Maansa

אדמתכם לנגדכם זרים אכלים אתה ושממה כמהפכת זרים:

. muukalaisten hävitys kuin autio ja , sitä syövät muukalaiset edessään Maansa

1 2 8 21
 1 21 8 21 2 19 8 21
 ח ונותרה בתציון כספה בכרם כמלונה במקשה פער נצורה:
 . saarrettu kaupunki kuin vihannestarhassa vaja kuin , viinitarhassa lehtimaja kuin , Siionin tytär jäljelle jäi Ja

1 2 5 10
 1 8 5 19 2 8 12 21 5 19 10
 ט לולי יהוה צבאות הותיר לנו שריד כמעט כסדם היינו לעמרה דמינו:
 . muistutimme Gomorraa , tulimme Sodoma kuin , pian kuin jäännöstä meille jätti , Joukkojen HERRA Ellei